

4. Світові тенденції сортименту лохини. URL: <https://www.profihort.com/2019/12/svitovi-tendencii-sortimentu-loxini>.

5. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2022 рік. К., 2022.

6. Базюк Олег. Правильно вирощувати, а не красти сорти. В Україні цього можна досягти. URL: <http://www.jagodnik.info/493-pravilno-vyrashchivat-a-ne-krast-sorta-v-ukraine-eto-dostizhimo-oleg-bazyuk/>.

УДК 631.5:[635.781+635.753+635.142]

Каракуця К. С., здобувач вищої освіти*
Державний біотехнологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ПЕТРУШКИ В УМОВАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Петрушка (*Petroselinum*) – багаторічна рослина, належить до невеликого роду трав'янистих дворічників родини Зонтичні (Селерові).

Петрушка займає друге місце по популярності серед зелені, поступаючись перше місце луку. Її люблять за приємний пряний аромат, смакові якості та естетичний зовнішній вигляд. Петрушка використовується в супах, соусах, салатах, її застосування зменшує потребу в солі. Це їжа з низьким вмістом насичених жирів, дуже низьким вмістом холестерину. Це також гарне джерело білка, вітаміну Е (альфа токоферол), тіаміну, рибофлавіну, ніацину, вітаміну В₆, пантотенової кислоти, а також дуже хороше джерело харчових волокон. Петрушка містить чималу кількість вітаміну С. Вона також багата на вітамін А. Каротин, кальцій, мінеральні солі заліза, фосфор, мінерали – це лише основний перелік корисних складових цієї ароматної рослини [1]. А наявність аромату, його сила і приємний смак залежить від процентного вмісту ефірних олій. Для їжі використовуються коренеплоди, листя петрушки.

Петрушка – холодостійка культура (насіння проростає за температури ґрунту 2–3°C), не вимоглива до вологи (найбільше води потребує під час інтенсивного росту), досить вимоглива до світла, майже невимоглива до ґрунтового покриву (винятком є перезволоженні та сухі піщані ґрунти).

Від селекційно-генетичних особливостей сорту значно залежить реалізація біопотенціалу посіву, ефективність меліоративних та агротехнічних заходів. Особливо це важливо за несприятливих умов навколишнього природного середовища. Саме тому сорт є одним із фундаментальних засобів сільськогосподарського виробництва.

Вибір найкращого сорту для конкретних ґрунтово-кліматичних умов є одним з резервів підвищення врожайності. Станом на 11 листопада 2022 року в реєстр сортів рослин України, придатних до поширення, включено 30 (з них 10 українського походження) сортів петрушки городньої: вітчизняної селекції –

*Науковий керівник – Яровий Г. І., д-р с.-г. наук, проф.

Харків'янка, Найда, Казкова, Білявка та інші; серед них також є й закордонної селекції – Фест (CZ), Смарагд (DE), ФРІСЕ ВЕРТ ФОНСЕ (FR), Піоне (NL), Кінга (PL) та інші [2]. Серед переліку в реєстрі сортів придатними для вирощування у зоні ЛС є 18 сортів, серед найновіших представників виділимо: Казкову, ФРІСЕ ВЕРТ ФОНСЕ, Катінка, Топіт, Піоне та ін.

Серед особливостей вирощування слід приділити увагу таким факторам і умовам [3].

Попередники – кращими попередниками для вирощування петрушки вважаються огірки, рання капуста та картопля, категорично не рекомендується вирощувати петрушку на полі (ділянці) з цьогорічним внесенням гнойного добрива.

Обробіток ґрунту – восени ділянку глибоко переорюють. Надалі догляд зводиться до підживлення, розпушування, прополки, поливу. Мінеральні добрива закладають в залежності від вмісту в ґрунті поживних елементів. Навесні вносять аміачну селітру та суперфосфат. Однак без необхідності не слід завищувати дози азотних добрив, оскільки це позначається на якості коренеплодів.

Удобрення. Петрушка відрізняється невисокою потребою в азоті і дуже чуйна на застосування калійних добрив і чутлива до нестачі фосфору в ґрунті в період проростання насіння. Ця культура не витримує підвищеної концентрації ґрунтового розчину, тому краще росте при невисоких дозах добрив і добре використовує післядію добрив, внесених під попередника. Підживлення проводять тільки в разі несприятливих умов (до яких відноситься холодне літо, бідні ґрунти та ін.).

Строки сівби. Рекомендують висівати петрушку ранньою весною. З нормою посіву 3-5 г на 10 м². Проте слід пам'ятати, що насіння петрушки листової ззовні має покриття ефірними оліями, які не дають можливості швидкому проростанню насіння. Ці олії не дозволяють зволожити шкірку насінини, тим самим не допускають вологу всередину неї. Тому, інколи виникають складнощі щодо отримання дружних сходів петрушки.

Схема посіву трирядкова (30 +30 +60 см), глибина загортання 2-2,5 см.

Отже, враховуючи вище перелічені особливості, а також фактори і умови вирощування петрушки, можемо сказати, що ґрунтово-кліматичні умови Лівобережного Лісостепу України добре підходять для вирощування петрушки (на зелень так і кореневу).

Список літератури

1. Позняк О.В. Сорти петрушки городньої селекції дослідної станції «Маяк» ІОБ НААН. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (у рамках III наукового форуму «Науковий тиждень у Крутах – 2018»)*. 2018. Т. 2. С. 87-90. URL: <http://www.dsmayak.com.ua/files/tom2-mal.pdf#page=87>

2. Державний реєстр сортів рослин придатних для поширення в Україні. URL: <https://minagro.gov.ua/file-storage/reyestr-sortiv-roslin>

3. Технологія вирощування петрушки. Енциклопедія сільського господарства. Інститут водних проблем і меліорації НААН України. URL: <http://surl.li/dyjvy>

УДК 633.584.78:631.527:581.16

Кириченко В. В.¹, д-р с.-г. наук, професор, академік НААН,
Коломацька В. П.¹, д-р с.-г. наук, ст. наук. співроб.,
Брагін О. М.², канд. с.-г. наук, доцент, **Князєв Д. О.²**, студент
¹*Інститут рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН*
²*Державний біотехнологічний університет МОН України*
e-mail: yuriev1908@gmail.com

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СЕЛЕКЦІЇ СОНЯШНИКУ НА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Олійна культура – соняшник є прибутковою у агровиробництві та олієжировому бізнесі. Сучасні гібриди цієї культури відносяться, в основному, за жирнокислотним складом до лінолевого типу. Останнім часом споживач вимагає більш якісну продукцію для переробки [1].

Впродовж 2010–2022 рр. виконувалася робота зі створення вихідного матеріалу соняшнику з корисними ознаками, які підвищують довготривалість зберігання сировини і продуктів харчування, отриманих на основі рослинних жирів, а саме соняшникової олії. Проблема створення гібридів соняшнику з підвищеним вмістом вітаміну Е (ізомерів токоферолів α , β , γ , δ) є актуальною [2]. Цей напрям селекції новий і перспективний, але його виконання залежить від наявності джерел-носіїв генетичних детермінантів. Переважна більшість гібридів соняшнику мають високий вміст α -ізомерів токоферолу, який варіює від 4,91 % до 56,89 %, β – від 0,003 % до 58,00 %, γ – 0,03 % до 35,01 %, δ – від 0,003 % до 18,17 %, що у сумі складає від 2,16 % до 85,82 %. Вивчення існуючого вихідного матеріалу показало, що є джерела з високим вмістом β , γ ізомерів токоферолів.

Матеріалом для досліджень послужили лінії, інбредні покоління з робочої колекції лабораторії селекції та генетики соняшнику ІР НААН та сорти-популяції колекції Національного центру генетичних ресурсів рослин України. Дослідження проведено з використанням розробленої нами методики [3]. В результаті проведених досліджень виділено ряд інбредних ліній (I_5), які мають підвищений вміст β - та γ -ізомерів токоферолів (табл. 1).